

ČAJ

Pro chvíle pohody

DUBEN 2023

Časopis Autorů Jičínska

POSELSTVÍ KRYŠTOFA KOLUMBA

Ráno, až kohouti spustí „kykyryký“,
slavnostně doplují k břehům Ameriky.
Já, Kryštof Kolumbus, já, rodák
z Janova,
jméno mé každičký v paměti zachová.

(úryvek)

Tomáš CHOURA

199

Vážení čtenáři,

dubnový ČAJ se zaměřil
na „objevitele, dobrodruhy a průkopníky,“
jak prozrazuje úryvek básně **Tomáše Choury**
na titulní straně ze stejnojmenného sborníku plzeňských literátů.

Editorkou tohoto sborníku je **Peggy Kýrová**,
která ochotně poskytla rozhovor, ve kterém přiznala:
„**Chtěla bych toho stihnout ještě tolik!**“
Její tvůrčí i cestovatelský potenciál je obdivuhodný,
jak se přesvědčíte v rozhovoru.

Objevitele zastupuje
150.výročí narození prof. MUDr. Jana Janského,
objevitele krevních skupin.
Z podobného soudku je moje povídka „**Objev profesora Hybrise.**“

Hezké čtení a těšte se
na jubilejní číslo ČAJe s pořadovým číslem 200!

Váš Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č.199, duben 2023, ročník XXII

Vydáno 5. dubna 2023 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

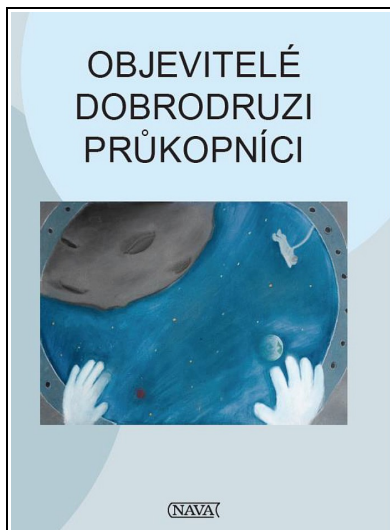
HOST ČAJe:

Objevitelé, dobrodruzi, průkopníci!

Plzeňský literární festival, z.s., vydal u příležitosti několika významných výročí v letech 2021 a 2022 literární sborník na téma „Objevitelé, dobrodruzi, průkopníci!“

Inspiroval mě a jako hosty jsem pozval objevitele, dobrodruhy a průkopníky!

Václav

Tomáš CHOURA POSELSTVÍ KRYŠTOFA KOLUMBA

Ráno, až kohoutí spustí „kykyryký“,
slavnostně doplují k břehům Ameriky.
Já, Kryštof Kolumbus, já, rodák z Janova,
jméno mé každičkový v paměti zachová.

Jó, když jsem u králů plavbu vyjednával,
bylo to na léta a občas celkem kravál,
mnozí se smáli, mým plánům nevěřili,
ale kdo víru má, snadněji pluje k cíli.

Při bouřích lámou se kormidla, stěžně,
na to se připrav, to děje se běžně,
odvahu neztrácej, zvládneš to, proč by ne,
a jednou objevíš neznámý kontinent.

Potom si řekneš: Ne, zbytečně jsem nežil,
ostatním do plachet přeji vítr svěží.

Báseň ze sborníku uveřejněna se souhlasem autora.

prof. MUDr. Jan Janský

*3. dubna 1873 Praha-Smíchov

+ 8. září 1921 (ve věku 48 let), Dolní Mokropsy

Povolání: sérolog, neurolog, psychiatr

Vystudoval lékařství na lékařské fakultě české Karlo–Ferdinandovy univerzity v Praze, kterou absolvoval v roce 1898. Pracoval jako psychiatr na klinice v Praze. Zabýval se studiem a vyšetřováním mozkomíšního moku (likvorologie). Psal o hysterii, akutních psychózách, schizofrenii atd.

Během první světové války nastoupil do služby jako lékař na frontě. Po dvou letech, v roce 1916, byl po prodělaném srdečním infarktu zproštěn služby a vrátil se do vlasti. Po skončení války nastoupil na místo přednosta neuropsychiatrického oddělení Vojenské nemocnice v Praze. V roce 1921 byl jmenován řádným profesorem. Bohužel zemřel 8. září 1921 na následky anginy pectoris v 48 letech. Zajímavostí je, že jeho sestra Karla se v roce 1899 provdala za budoucího československého ministra financí Aloise Rašína.

Doktor Janský se zviditelnil především objevem krevních skupin. Jako psychiatr se zabýval vztahem mezi aglutinací (shlukováním) krve a duševními poruchami. Po několikaletém výzkumu dospěl k poznání, že tento vztah neexistuje, tedy že mezi srážením krve a duševními onemocněními člověka není žádná spojitost. Na základě těchto poznatků napsal vědecké pojednání a v listopadu roku 1906 přednesl jeho závěry před členy Spolku českých lékařů. Na vzorku 3 160 „bláznů“ prokázal, že lidskou krev, ať člověka zdravého nebo duševně nemocného, lze podle určitých rozdílů ve vlastnostech krvinek rozdělit do 4 základních skupin. V roce 1907 byla jeho práce uveřejněna ve Sborníku klinickém pod názvem „Haematologická studie u psychotiků“. Jako víceméně vedlejší produkt své výzkumné činnosti popsal čtyři základní krevní skupiny (neoznačil tak, jak je tomu dnes, tedy A, B, AB a 0, ale přiřadil jim římské číslice I., II., III. a IV.). Dále se však výzkumu krve nevěnoval a soustřeďoval se hlavně na psychiatrii a neurologické výzkumy, například intenzivně zkoumal problematiku mozkomíšního moku.

Otázka prvenství objevu krevních skupin

Vídeňský patolog Karl Landsteiner (1868–1943) již v roce 1900 prohlásil, že „krevní sérum normálního člověka je často schopno shlukovat červené krvinky jiného zdravého jedince“. V roce 1901 prezentoval výsledek svých pokusů v práci „O projevech aglutinace normální lidské krve“, kde potvrdil existenci tří krevních skupin. Za dva roky na jeho popud kolegové Decastello a Sturli objevili skupinu čtvrtou, nejvzácnější, v původních vzorcích chybějící. Landsteiner za svůj objev obdržel v roce 1930 Nobelovu cenu.

Ke stejným závěrům dospěl v roce 1907 Janský, který také prokázal existenci čtvrté krevní skupiny (v současné době označované jako AB) navíc však provedl správnou klasifikaci skupin. Zabýval se dlouho a soustavně studiem některých krevních vlastností u svých nemocných. O Landsteinerovi a jeho práci Janský nic nevěděl. Landsteiner ve své souborné práci z roku 1910 Janského ostatně také necitoval.

V roce 1910 Američan William Lorenzo Moss dospěl ke stejným výsledkům, o Janského práci se však dozvěděl až po dokončení práce vlastní. Doplnil ji o toto sdělení s tím, že uznal Janského prioritu správné klasifikace. V Americe se tak stal Janský na čas skutečným objevitelem krevních skupin. V roce 1921 americká lékařská komise uznala jeho prvenství v objevu krevních skupin (Janský byl upřednostněn před Landsteinerem).

Ještě v roce 1923 J. Diviš v souborné a pečlivě zpracované práci o krevní transfuzi uváděl, že krevní skupiny objevili američtí autoři Landsteiner, Jansky a Moss. Ke změně došlo v témže roce. Chirurgové K. Neuwirth, A. Jirásek a F. Zahradnický se zúčastnili VI. Mezinárodního chirurgického kongresu v Londýně, kde důležitým tématem byly transfuze. Tam se švédský chirurg T. Riek zeptal členů československé delegace, zda Janského znají a vědí, že byl první na světě, kdo popsal 4 hlavní krevní skupiny. Tak by se vlastně aglutinační zkouška zvaná „americkou zkouškou“ měla jmenovat „českou zkouškou“. Překvapení lékaři po návratu z Londýna a po ověření fakt způsobili, že Janský byl objeven pro český vědecký svět. Celá kampaň vrcholila názory, které zpochybňovaly Landsteinerovo prvenství i Nobelovu cenu a Janského stavěly proti němu. Během let se hodnocení dostalo do strážlivějších poloh. Například profesor Vondráček, Janského žák, napsal v roce 1971: „...objevil IV. krevní skupinu AB“ a dále „Dosah svého objevu netušil a také jej nikterak prakticky nevyužil“.

Jan Janský byl propagátorem dárcovství krve. Na jeho počest je dobrovolným dárcům krve v České republice a na Slovensku udělována Medaile prof. MUDr. Jana Janského.

Zdroj: wikipedie

„Chtěla bych toho stihnout ještě tolik!“

ROZHOVOR - PEGGY KÝROVÁ

Pro rozhovor jsem tentokrát zamířil na západ Čech. Zúčastnil jsem se literární soutěže v rámci Plzeňského literárního festivalu. Jednou z organizátorů festivalu je plzeňská autorka Peggy Kýrová, která píše cestopisy, povídky, bajky a stoslovky.

- Na úvod se zeptám, jak vznikl Plzeňský literární festival? Co všechno se v jeho rámci koná?

Plzeňský literární festival (PLIF) vznikl v roce 2015 tehdy ještě pod hlavičkou Střediska západočeských spisovatelů. Dnes se festival již pořádá z technických a organizačních důvodů pod vlastním IČ. Podzimní festival zahrnuje tradičně představení nových knih západočeských autorů, koncert dětského pěveckého sboru, který často zpívá zhudebněné texty právě autorů českého západu, rozmanité přednášky, besedy a výstavy, přivádíme divadelní představení odjinud (například v roce 2017 u nás divadlo z Chebu uvedlo hru Cejch podle románu Zdeňka Šmída). Důležitou součástí festivalu jsou i literární hudební pořady tvořené přímo pro festival – třeba 'TGM vzpomíná' nebo zatím poslední velmi úspěšný pořad 'Putování Kryštofa Haranta'. V těchto pořadech účinkují přední umělci Divadla Josefa Kajetána Tyla. V posledních letech PLIF nezahálí ani v průběhu roku, takže jsme pořádali například akce pro děti a také jsme navázali díky vstřícnému přístupu vedení spolupráci s borskou věznicí.

- Ve vašem představení mě zaujalo, že jste vynalezla „stoslovky,“ dokonce jste o nich vydala knihu. Co je to za literární útvar?

Jejda, hlavně musím upřesnit, že stoslovky nejsou mým vynálezem. Je ale fakt, že jsem první, kdo je vydal knižně. Stoslovka neboli drabble je označení povídky přesně o sto slovech. Stoslovky se píší na zadané téma, na zadaná

slova, nebo je zadaná forma, popřípadě kombinace (téma - forma, téma - zadaná věta a podobně). Od roku 2010 pořádá na svých stránkách Společnost pro osvětu spisovatelů soutěž - či spíše výzvu - Duben Měsíc Drabble (DMD), jejímž cílem je vybičovat tvůrčí aktivitu účastníků a donutit je napsat tolik stoslovek, kolik se do měsíce dubna vejde. Co den to téma a k tomu pár bonusových, bonusy jsou taková obzvláště vykutálená zadání. Já se této výzvy účastním už od prvního ročníku, je to totiž skvělé mozkobouření. Díky DMD tak vznikla řada zcela originálních příběhů a další více či méně známé příběhy byly vyprávěny nevšedním způsobem. V době covidových omezení jsem občas posílala čerstvé stoslovky pro DMD mailem kamarádce na chalupu, jí se to zalíbilo a přiměla mě k tomu, abych stoslovky vydala v knize. Hodně mi pomohla s jejich výběrem (tehdy jsem jich měla asi 450 a rozhodly jsme se, že jich vybereme sto) a její dcera dodala půvabné ilustrace.

- Vedle psaní jste především cestovatelka. Pojd'me si představit blíže vaše knihy. Jak vznikla kniha Západní Evropou aneb Žigulíkem za železnou oponu?

V této knize jsem si zavzpomínala na „dobu her a malin nezralých“, kdy jsme v roce 1985 jakýmsi zázrakem dostali devizový příslib a mohli vycestovat na západ. A protože rodiče byli přesvědčeni, že pro ně je to poslední cesta za železnou oponu, cesta byla rozplánovaná téměř na minuty, abychom toho co nejvíc viděli. Západním Německem jsme jen projížděli, strávili jsme několik dní ve Francii, projeli jižní Anglii a Walesem na trajekt do Irska. Na „Smaragdovém ostrově“ jsme s příbuznými strávili týden a pak se vrátili do Británie a cestovali přes severní Wales a vnitrozemí Anglie do Londýna. Odtud do Holandska, kam jsme sice měli jen tranzitní vízum, ale díky tomu, že Holanďané dávali tranzit na 3 dny, jsme také stihli ledacos vidět. Bylo to neskutečné dobrodružství, zajímavé zkušenosti a pro mne bylo nezapomenutelné hlavně první setkání s mou irskou kmotrou a také s jejím bratrem, kterým byl spisovatel a dramatik John B. Keane.

- Jak se zdá, Anglie vás lákala i v další knize Stará dobrá Anglie aneb Poslední vandr?

Ona se ta cesta udála jaksi omylem, protože původně jsem chtěla za příbuznými do Irska. Jenomže to z různých důvodů neklaplo a úplnou náhodou slovo dalo slovo a já v tom jediném termínu, kdy jsem mohla odjet, nakonec odjela právě do Británie s mojí první studentkou angličtiny. Do Londýna a zpět jsme jely autobusem, ale jinak jsme cestovaly stopem a spaly převážně pod širákem. Bylo to báječné dobrodružství s obrovskou dávkou štěstí. Myslím, že naši strážní andělé si za tu naši cestu zasloužili zvláštní prémie (smích). S parťáčkou jsme také potkaly skvělé lidi.

- Když vám byla Evropa malá, vydala jste se dokonce do Ameriky v knize Amerika aneb Velká země českýma očima. Jak na vás zapůsobil americký kontinent?

Příroda krásná, některá místa se podobají Evropě, jiná jsou úplně odlišná. O většině měst se dá říct, že když znáte jedno, znáte je v podstatě všechna. Výjimkami potvrzujícími pravidlo je třeba Annapolis nebo Santa Fe.

V Americe jsem byla celkem pětkrát díky tomu, že tam táta 6 let pracoval, takže jsem toho procestovala opravdu hodně. Ledacos se mi tam zdálo postavené na hlavu, ale ve srovnání s dneškem to tam bylo ještě docela normální. A i v tehdy zákonů a pořádku dbalé Americe se dalo zažít nečekané dobrodružství. Třeba když nás nedaleko mexických hranic málem zatkli, protože táta s sebou neměl pas s vízem, ale jen řidičák státu Maryland. Bylo obtížné vysvětlit těm uniformám, že kdyby byl v USA ilegálně (asi si mysleli, že přeplová z Mexika přes Rio Grande), neměl by americký řidičák, který tam slouží jako u nás občanka. Jednak - eufemisticky řečeno – neuměli opustit zajeté koleje a myslet vlastní hlavou, a jednak tam se s policajty nedá diskutovat, oni to hned berou jako znevážení své úřední moci. Zlatí čeští „cajti“! Osobně na mne nesmírně zapůsobila setkání s Indiány. My si pod tím pojmem vybavíme Mayova Vinnetoua, ušlechtilého náčelníka Mescalerských Apačů, a hrdý svobodný lid – ale když pak stojíte v jejich rezervaci a vidíte, jak žijí... V knížce o několika takových setkáních píšu (samozřejmě nejen o nich) – z druhého vydání ještě pár kousků zbývá, je možné si knihu koupit. Ale je to opravdu už jen pár kousků a dotisk nebo třetí vydání fakt nebude.

- Ve vašem životopise jsem našel i informaci, že jste trabant'áčka. Dokonce jste se vydala trabantem za polární kruh, což jste zachytila v knize Trabantem za polární kruh aneb Dvoutaktem po stopách Zdeňka Šmída. Jak velké to bylo dobrodružství?

Asi úplně největší. Úžasné. Očistné, protože jsem skoro 4 týdny neviděla televizi a prakticky ani internet. Nebyla to jen cesta po Skandinávii, ale svým způsobem i cesta do vlastního nitra. Párkrát jsem si sáhla na dno svých sil – třeba když mi hrozilo, že mě na cestě z Knivskjellodden prakticky bez orientačních bodů pohltí hustá mlha. Taky to byla radost, že jsem si splnila dávný sen. Ten pocit úžasného štěstí, když jsem s mým duroplastovým parťákem (který mě mimochodem provází od dětství a vždycky to byl – věrný svému názvu – spolehlivý druh) dojela na polární kruh – to se ani nedá popsat.

- O trabantech jste dokonce jako Středisko západočeských spisovatelů vydali sborník. Byl to váš nápad a jak se s ním autoři popasovali?

Byl to můj nápad, jak jinak (smích). Autoři se s tématem popasovali skvěle. Ať už autoři z řad veřejnosti nebo spisovatelé. A děti nakreslily tolik krásných obrázků, že vybírat z nich ty nejlepší do sborníku byl téměř nad lidský úkol. Toho se našťestí ujala odborná výtvarná komise.

- Nedávno jste vydala cestopis Čína aneb Země úsměvů. Čím vás oslovila Čína?

Čína je jiný svět. Jiná historie, jiná mentalita, jiná kultura. Jiný kraj, jiný mrav. Měla jsem velké štěstí, že jsem Čínu poznávala nikoliv jako běžný turista, ale

byla jsem tam na služební cestě. A to umožní poznat lidi a zemi zase jinak, možná i víc do hloubky. Už jen to, jaké lidi potkáte, s kým mluvíte nebo sedíte u jednoho stolu na honosném banketu. Ale jedla jsem i v levných podnicích rychlého občerstvení, na které by asi nejlépe sedělo ono hezké české slovo „bufáč“. Čínští hostitelé se nám také snažili ukázat zajímavá místa. A při přesunech na některá jednání jsem naopak viděla místa, kam se asi žádný turista hned tak nedostane. Měla jsem možnost navštívit několik fabrik. A dokonce i služební cesta může být vzrušující dobrodružství. Ono stačí, když s vámi neodletí zavazadla a máte od začátku o „zábavu“ postaráno. Nebo když na druhém konci světa zjistíte, že tomu, kdo tu cestu zorganizoval, nešlo jen o obchodní zájmy. Možná byly dokonce až na úplně posledním místě. (smích).

- Píšete i pro děti? Byla jste už v dětství pilnou čtenářkou? Vracíte se k dětským knihám?

Také. Pohádky nebo bajky. Jedno dílko – Povídání s Terezkou – například vyšlo v almanachu Literáti na trati IV (2017). A trabantí bajka v již zmiňovaném sborníku Trabantí mezi námi (2019). Vlastně úplně první pohádku jsem napsala ještě na základní škole do soutěže Hledáme nové dětské talenty a vyhrála jsem s ní krajské kolo – bylo mi asi 11 let. Byla to Pohádka o moderní princezně. Od dětství jsem ráda četla, bez knížky ani den! A zůstalo mi to, i když ne vždy si v tom dnešním shonu člověk může dopřát čtení každý den. K dětským knihám se ráda vracím. V době mého dětství se vydávaly opravdu nádherné knihy pro děti, kvalitní obsahem i zpracováním. Byla to vpravdě krásná literatura.

- Jste taky trenérkou ve Školičce bruslení Jardy Kubíka. Krasobruslila jste v dětství? Jaké sporty provozujete a je nějaký sport, který byste ráda zkusila?

Krasobruslila moje máma, jezdila dokonce v dětské lední revui. Já jsem do oddílu nechodila, ne že bych nechtěla, ale mamka si přála, abych veškeré úsilí věnovala vzdělání, abych jednou nemusela dělat jako ona práci, která by mě nebavila a ubíjela („Krasobruslení tě živit nebude, tak se radši koukej učit!“). Ale aby mi to nebylo líto, sama mne toho na bruslích naučila dost. Kromě bruslení a rekreačního lyžování ráda plavu v rybníku či řece nejen v létě, ale poslední dva roky i v zimě. Ráda bych byla lezla po skalách jako v mládí můj táta (říkávala jsem jako dítě, že „horolezcoval“ – no není ta čeština báječná?). U Radyně, jen kousek tady od Plzně, jsou dokonce cvičné skály. A náš soused z domu lezl, už už se s tátou skoro domluvili na společné výpravě i s námi dětmi – ale nakonec z toho nebylo nic. A pak se soused odstěhoval... Mám trochu podezření, jestli to tehdy nezakázala mamka. Ona totiž to lezení tátovi zakázala po svatbě s tím, že nechce být mladá vdova. A stejně tak mi zakázala jízdu na koni, což je další nesplněný sen. Tady ten zákaz ale přece jen víc

chápu, když vím, že její sestřenice z koně kdysi spadla a po pár letech se jí na místě, kde se uhodila do hlavy, udělal nádor, na který zemřela. Maminky to většinou myslí dobře, ale...

- Takže to netradiční křestní jméno Peggy máte po krasobruslařce Peggy Flemingové, olympijské vítězce z Grenoble 1968?

I když moje mamka miluje krasobruslení (jako dítě chodila do krasobruslařského oddílu), jméno nemám po Peggy Flemingové, ale po kmotře z Irska. Rodiče byli u příbuzných z tátovy strany v Irsku, než jsem se narodila, a manželka jednoho ze strýčků si moc přála holčičku. Když se jí narodil šestý kluk, usoudila, že to už nemá cenu zkoušet a řekla mojí mamce, jestli se jí narodí holčička, aby ji pojmenovali Peggy - že tak bude mít svou malou Peggy alespoň v Československu. Mamce se ten nápad ohromně zalíbil a to jméno mi dala i před odpor úřadů. 6 neděl jsem byla jen rodné číslo s příjmením, než to prošlo. Svou kmotru jsem poprvé viděla až v patnácti letech, když se nám podařilo vycestovat na západ (cestu popisuju v knize Západní Evropou aneb Žigulíkem za železnou oponu).

Krasobruslení mám moc ráda, ale do krasobruslařského oddílu jsem nechodila, máma mě učila sama a naučila mě dost. Už skoro 30 let trénuju dětičky ve Školičce bruslení Jardy Kubíka u nás v Plzni, Školičkou prošla i moje dcera a sama tam pak také několik let trénovala.

- Jste psí mámou. Máte doma svoji smečku a která plemena preferujete?

Momentálně jsem osiřelou psí mámou. Měli jsme fenku jménem Blackie, kříženko retrívra a border kolie. Úžasná osobnost, z každého plemene měla to nejlepší. Hravost, chytrost, mazlivost, potřebu a schopnost ochraňovat, smysl pro humor a blbnutí i důstojnost a z borderky i trochu té tvrdohlavosti. A obrovské milující srdce. Kdyby se lidé učili od psů a brali si z nich příklad, bylo by na světě mnohem líp. Pes nemá Ego a proto umí milovat bez podmínek a umí odpouštět - a to je skutečná čistá láska. U nás lidí to Ego zejména v posledních letech či desetiletích až moc narůstá a bobtná. Blackie u mě téměř vždy lehávala, když jsem psala. Když se mi zadrhla myšlenka, nechťel přijít nápad nebo jsem hledala správnou formulaci, ona se na mě tak moudře a upřeně dívala, jako kdyby mi ten nápad chtěla nasoukat do hlavy. Byla to moudrá a vzdělaná pejska. Účastníci prvního DMD pikniku, kde byla se mnou, jí spontánně začali říkat „paní vlkodlaková“. Taky se mnou jezdila na trabantí výlety, stala se takovou čestnou členkou plzeňského trabantklubu. Odešla za Duhový most, když klub slavil půlstoletí. Samozřejmě jsem neměla ani pomyšlení na to jít něco slavit. Kamarádi z klubu nechali na té oslavě Blackince na počest a na rozloučenou zahrát písničku.

- Z výše uvedených aktivit je patrné, že nemůžete všechno stihnout. Jak to děláte, že stihnete tolik věcí? Jak nejráději relaxujete?

Právě že mám pocit, že vůbec nic nestíhám! Chtěla bych toho stihnout ještě tolik! Víc psát, víc číst, víc sportovat, jezdit na víc výletů, trávit víc času na zahrádce... Zahrádka je relaxace, ať už se člověk jen tak na chvíli plácne do trávy, nebo se pere s plevelem a nálety. Nebo léto u vody – zaplavat si, pak chvílku klimbat nebo si číst, a pak zase do vody. Příroda uzdravuje a nabíjí energií. V zimě bych nejráději pořád spala, hlavně když je oškливо a není žádný sníh. Asi jsem byla v některém z minulých životů medvěd a tendence uléhat k zimnímu spánku mi nějak zůstala (smích). Ale co mám vnučku, je té energie zase o něco víc. Vnučka je nádherné láskyplné sluníčko a jediný její úsměv dokáže úplně rozzářit den.

- V loňském ročníku Plzeňského literárního festivalu jste vyhlásili soutěž na téma Objevitelé, dobrodruzi a průzkumníci. Podařilo se vydat sborník? Jak těžké je v dnešní době vydat sborník?

Sborník je touto dobou již vydaný. Sešlo se značné množství velmi zajímavých a hezkých příspěvků ať už v oblasti prózy nebo poezie a přispěli opět i západočeští spisovatelé. Děti opět nakreslily krásné obrázky na dané téma, bylo těžké vybírat, které zařadit do sborníku. V dnešní době jsou stále větším problémem finance. Když se hroučí ekonomika, kultura to odskáče vždycky jako první. Naštěstí nám pomohli mecenáši, jejichž příspěvků si zejména v dnešní nepříznivé době o to víc vážíme, a něco spolek dodal z vlastních

skromných úspor, takže autory vybraných příspěvků můžeme za jejich úsilí odměnit autorským výtiskem.

- Byla jste předsedkyní Střediska západočeských spisovatelů. Je složité organizovat život literátů? Mně připadá, že jako tajemník Střediska východočeských spisovatelů nemám pro samé organizování čas na psaní.

Přesně tak. Být statutárním zástupcem je značná odpovědnost a právě při vědomí té právní i morální odpovědnosti to znamená spoustu práce. A když člověk pracuje s umělci, což jsou mnohdy velmi vyhraněné osobnosti, bývá to o to složitější. A já pak neměla čas ani myšlenky na psaní. Raději jsem se vrátila k tvůrčí činnosti a k cestování. Funkcí a odpovědnosti jsem si díky bývalému zaměstnání užila na celý život.

- Závěrem se zeptám, jestli vás něčím zaujal náš kraj na východě Čech? Případně kam byste se, pokud bychom vás třeba pozvali na autorské čtení, ráda u nás podívala?

Manželova maminka pocházela z Podlažic, takže tam to docela znám, jezdíme tam za švagrem. Měla jsem možnost důkladně prolézt kostel sv. Markéty, který jako jediný zbyl z původního klášterního komplexu. Dokonce jsem si v kostele i zahrála na varhany. Trochu znám Hradec Králové a Pardubice. A když jsem byla malá, rodiče mě vzali do Jičína a já pořád chtěla projít les Řáholec a najít Rumcajsovu jeskyni. Dodnes si pamatuju, že na jednom domě v Jičíně byl Rumcajs namalovaný na fasádě. Asi bych se ráda podívala do Dobrušky na rodný dům Františka Vladislava Heka, taky do Ratibořic... ono je to těžké - v naší zemi je tolik krásných a zajímavých míst, že na každý jednotlivý kraj by si člověk mohl vzít celou dovolenou a pořád by měl co objevovat.

Hodně cestovatelských zážitků a zdařilých knih o vašich putováních přeje
Václav

Fota k rozhovoru z archivu autorky.

VÁCLAV FRANČ - OBJEV PROFESORA HYBRISE

(kráceno)

Jmenuji se Adam Vágner, v letošním roce jsem se dožil devadesáti devíti let, a protože cítím, že se můj život naplňuje, rozhodl jsem se učinit následující zповěď jako odkaz pro budoucí pokolení, pro generace pokračovatelů na cestě vědy a poznání. Celý život jsem byl žákem dnes již skoro zapomenutého profesora Alberta Hybrise, a i když jsem mu nikdy neslbil, že ponesu jeho odkaz, cítuji morální odpovědnost říci veřejnosti pravdu, neboť jsem to právě já a bývalá sekretářka profesora Hybrise, Klára Somerová, kteří můžeme popsat největší objev všech dob od počátku, od prvních krůčků, přes všechna klopýtání a neúspěchy, objev profesora Hybrise, velkého vědce a zneuznaného odborníka, většinu života bojujícího proti zatvrzelým představám a mýtům, proti ignorancím v čele vědeckých týmů. Ale ještě dříve, než odhalím podstatu objevu, dovoluji, abych vysvětlil, jak jsem se k profesorovu objevu dostal právě já.

Nastoupil jsem krátce po vysoké škole na slavný vědecký ústav – Akademii. Hned v prvních dnech mého pobytu na Akademii jsem se poprvé osobně setkal s bývalým šéfem ústavu, tichým, zamklým a asketickým profesorem Albertem Hybristem. Chodil pomalu, spíše se šoural, jako by vážil každý krok, stejně jako každé slovo. Nemluvil, odpovídal na pozdrav jen pokynutím hlavy a na otázky reagoval po důkladné přípravě odpovědi maximálně dvěma slovy. Zachmuřen, zahloubán do vědy, vypadal zachovalý, i když s rozpaky nesl, že musel opustit místo vedoucího Akademie, pro názory tehdy poprvé publikované v odborném tisku. Smáli se mu, všichni kolegové se mu smáli do očí, když poprvé pootevřel dvířka svých objevů. Dokonce i většina spolužáků na univerzitě jej považovala za starého blázna a fantastu. Nemohl jsem veřejně vystoupit a vyjádřit souhlas s profesorovým objevem, neboť jsem byl pouhé vědecké embryo, měl jsem minimálně informaci, a navíc jakýkoliv projev souhlasu mohl vážně zpochybnit naději na přijetí na Akademii.

Tajně jsem doma hltal materiály profesora Hybrise, tajně jsem se svěřoval spolužákům, ke kterým jsem pojal důvěru. Snad moje mládí, snad touha vyniknout, snad šestý smysl nebo intuice mě utvrzovaly v přesvědčení, že na výzkumech profesora Hybrise je něco pravdivého, reálného.

A pak přišel na Akademii nový šéf, Hybrisův nástupce, profesor Leopold Kubrt, pravý opak bývalého přednosty. Neustále se ukazoval na veřejnosti, řečnil na kongresech a sympoziích, miloval společnost a Akademii by nejraději změnil na permanentní tiskovou konferenci, kde nebude čas na výzkum, ale kde se budou hlásat Kubrtovy pravdy, nenávislné šlehy proti Hybrisovi.

Každý jiný vědec by na Hybrisově místě ústav opustil, každý jiný by hledal možnost uplatnění tam, kde by si jej považovali, nakonec Hybrisovi táhla

sedmdesátka a měl nárok na odpočinek. Později, když jsem patřil do úzkého kruhu Hybrisových spolupracovníků, jsem se profesora přímo zeptal, proč neodešel, ale on, jak u něj bývalo zvykem, jen mávl rukou a řekl: „Čas ukáže!“

A čas ukázal. Jmenování nového šéfa, profesora Leopolda Kubrta, znamenalo pro odbornou veřejnost mírné překvapení. Kubrt byl zdatný řečník, měl svoje mouchy, ale na druhou stranu se stále připomínaly jeho úspěchy při výzkumu steroidních hormonů. Měl kontakty, znal se dokonce s prezidentem mezinárodní vědecké konfederace, a to definitivně rozhodlo, i když nemocné srdíčko a nezadržitelně se blížící šedesátka dávaly naděje spíše mladším kolegům. Jeho ostré lokty znamenaly příslib, že pro Akademii získá nové prostředky, že se nenechá odstrčit jako Hybris, že prosadí i nemožné projekty. Tradovalo se o něm, že v mládí přebíral dívku dnešnímu předsedovi Ústavního soudu jen pro to, že zinscenoval před dívkou scénu, že jeho sok udal dívčina otce. Než se vše vysvětlilo, padly zasnuby mezi dívkou a mladým právníkem Flemingem a ze slečny Patricie byla dávno paní Kubrtová.

Profesor Hybris po vystoupení s prvními závěry převratných výzkumů odešel do ústraní. Opustil kancelář přednosta a sekretářce Kláře řekl poprvé víc než dvě slova: „Aspoň budu mít víc času na vědu!“ Funkce přednosta znamenala mnoho oficiálních setkání a povinností s administrativou, a tak Hybris přijal vyhazov s úlevným klidem. Vzal si několik učebnic, pár bloků s nejnovějšími poznámkami a asistentku a sekretářku v jedné osobě, Kláru Somerovou.

Při našem prvním setkání jsem profesorovi záviděl Kláru. Musel jsem uznat oprávněnost všech řečí kolujících po Akademii a všimajících si dívčiny postavy a krásy. Každou vhodnou záminku jsem využil, abych mohl ve společnosti Kláry trávit co možná nejvíc času, abych mohl pozorovat modré oči, uklidňující úsměv a poslouchat laskavá slova. I Klára mě k profesorovi přitahovala a utvrzovala v domněnce, že Hybrisova teorie je objevná, fascinující. Dokončoval jsem dílčí úkol na práci týkající se programování genetické informace. Práce byla zajímavá, tehdy tam byl ještě docent Reichl, vedoucí týmu, který měl za sebou několik úspěšných vystoupení na konferencích v Evropě, ale mě táhlo srdce vědce jinam. Když si mě zavolal profesor Kubrt a nabídl mi další spolupráci s docentem Reichlem a první samostatný úkol, neváhal jsem a odmítl. Nevěděl jsem, jestli si tím definitivně neuzavírám cestu, ale musel jsem udělat něco, čím bych se aspoň trochu přiblížil k tajemnému profesorovi Hybrisovi a Kláře. Řekl jsem, že chci spolupracovat s Hybrisem, za což jsem u Kubrta sklídl jen posměch, avšak nakonec mé žádosti vyhověl, a tak začala moje přímá spolupráce na objevu přesahujícím všechna dosavadní poznání. Cesta k objevu profesora Hybrise byla volná.

Po dvou týdnech působení v laboratoři s asistentkou Klárou jsem kromě důvěrnějšího tykání nedosáhl žádného uznání ani u Kláry, ani u profesora.

Začal jsem psát samostatnou práci, ve které jsem se zabýval studií jednotlivých typů bílých krvinek. Nic objeveného, ale tušil jsem, že je to všechno jen předstupeň ke konkrétnímu úkolu, že si mě profesor testuje, zda mám trpělivost, zda vydržím a neuteču k Reichlovi.

Když jsem mu pak předkládal koncept práce, seděl proti mně, zrak šmejdil po papíře, nic neříkal. Potil jsem se po celém těle. Profesor sundal brýle, podíval se na mě, jeho pohled trval věčnost a z výrazu obličeje se nedalo vyčíst, zda se mnou souhlasí či nikoliv.

„Dobré,“ řekl krátce a zavolal Kláru. Podal jí práci, pokynul hlavou na znamení odchodu a audience skončila. Naše setkání ve mně vzbuzovalo dojem, že profesor je opravdu spíše podivín než vědec. V hlavě jsem měl zmatek, nedokázal jsem si udělat jednoznačný názor.

„Učinil jsi na profesora dojem,“ usmála se Klára, „jsi první, komu nabízí spolupráci na vlastním výzkumu!“

Nechápal jsem, že jediné slovo „dobré“ může znamenat tolik. Dodnes nevím, proč si vybral právě mě. Od Kláry jsem se dozvěděl, že o proniknutí do profesorovy laboratoře usilovalo již několik adeptů, ale já byl první, kdo jej dokonale přesvědčil o nefalšovaném zájmu o věc. Nevím jak, nicméně bílé krvinky za to rozhodně nemohly.

Konečně přišla chvíle, kdy jsem mohl v přítomnosti profesora zhlédnout základní výsledky výzkumu. Metoda vypadala jednoduše. Profesor odebral pokusným pacientům kapku krve. Jediná kapka krve a on, profesor. Vložil ji do přístroje, který se nijak zvlášť nelišil od běžného mikroskopu, a pak zcela přesně a neomylně dokázal určit den a hodinu smrti pacienta. Nedokázal určit příčinu smrti, ale znal čas odchodu na věčnost!

Byl jsem ohromen. Seděl jsem v pracovně profesora jako opařený a on poprvé, ač zapřísáhlý abstinent, pronesl delší projev a připil si se mnou a s Klárou dečkou bílého vína.

„Kolegyně a kolego, vím, že můj výzkum je náročný na čas, vím, že všechny teorie nelze verifikovat ihned. Smrt člověka nelze naplánovat, jeden lidský život je příliš krátký na potvrzení výzkumu. Když někomu předpovím, že zemře za padesát let, sám se nedožiji výsledku. Proto jsem dlouho váhal, zda vystoupit s teorií neprokázanou na dostatečné mase pacientů, riskovat posměch a opovržení hlupáků, ale musel jsem získat nástupce, pokračovatele, jinak by moje práce neměla smysl. Věřím vám, že nesejdete z pravé cesty, že budete v mé praxi pokračovat. Vím zcela bezpečně, že lze určit datum smrti, jsem však pouze v polovině cesty, vím, jak určit termín smrti, ale nevím, jak život prodloužit. Existují látky, jsem o tom přesvědčen, které smrt oddalují, u některých pacientů se termín smrti nepotvrdil, právě proto, že existují látky nevědomě se dostávající do organismu a prodlužující život.

Možná že mě považujete za pošetilého starce, ale moje slova potvrdí již blízká budoucnost. V mládí, když nebyl kolega Kubrt tak závistivý a zapšklý,

odebral jsem mu vzorek krve. Byl to jeden z mých prvních vzorků, a tak mohu nyní zodpovědně říci, že Kubrt zemře příští týden ve středu, přesně ve tři čtvrtě na jednu, po odpolední kávě. A abych nebyl podezříván, že jsem měl zájem na jeho úmrtí, odjíždím dnes na sympozium do zahraničí. Nikomu nic neříkejte, s nikým o našem rozhovoru nemluvte, mohli byste mít oplétačky s policií!“

Mírně se uklonil, jako umělec na pódiu, sebral aktovku a odešel. Celý týden jsme jej neviděli. Skutečně odjel do Vídně, jak nám ve středu potvrzoval pohled s dominantou Schönbrunn.

Prožíval jsem hotová muka. Vyjde profesorova předpověď? O čem vlastně mluvil, když tvrdil, že existují látky, pomocí kterých lze prodloužit život. Nedokázal jsem se soustředit na práci, pobíhal jsem po laboratoři, narážel jsem do Kláry, na telefonáty odpovídal zbrkle a chaoticky. Ve středu v poledne jsme odešli na pravidelný oběd do jídelny. Profesor Kubrt seděl nad přírodním řízkem s oblohou a spokojeně jedl. Vypadal klidně, nic netušil. Pak odešel do pracovny. Sekretářka Yvona přinesla odpolední kávu a...

Nedokázal jsem v laboratoři sedět. Postávali jsme s Klárou u dveří a přes skleněnou výplň pozorovali dění na chodbě. Vyplní se předpověď?

„Teď!“ sledoval jsem vteřinovou ručičku a Klára málem vykřikla. Na chodbu vtrhla jako velká voda Yvona: „Honem doktora, profesorovi je zle!“

Podívali jsme se s Klárou na sebe. Oba zelení a roztrfesení. Předpověď profesora Hybrise se potvrdila.

Večer Klára neodmítla pozvání na večeři.

„Kláro,“ trápila mě ta otázka již od poledne, „ty víš datum smrti profesora Hybrise?“

„Jednou,“ usrkla z džusu, „byla to náhoda, profesor svačil tradiční ovoce, ale už neměl dobrý chrup a jablka si zásadně loupal. Někdy je sice jedl se slupkou, ale ta mu potom ulpívala na protéze, a tak se stalo, že se řízl a já... podařilo se mně, aby nic nezapozoroval, uchovat jednu kapku krve na ubrousku, a když odešel, tak jsem vsunula kapku do přístroje. Tenkrát jsem těm číslům nerozuměla, ale dneska už vím, že...“ zaváhala.

„Tak kdy?“

„Zemře za tři roky, 17. dubna v 16 hodin!“

„Myslíš, že to ví?“

„Víš, určitě to ví, ale mám pocit, že se s předpovědí nesmířil, že udělá všechno pro prodloužení života. Možná už zná i víc, víš, co nám říkal.“

Všechny doposud provedené testy potvrzovaly profesorův objev, vlastně skoro všechny. Přesně 98,5 % případů skončilo v souladu s předpovědí, ale přece jenom zůstávalo 1,5 % pacientů, kteří smrti unikli, stali se výjimkou potvrzující pravidlo.

„A Kláro, víš, kdy ty...“ ohromovalo mě, kam až dosáhla věda. Ale pak jsem si uvědomil: k čemu je dobré znát termín smrti? Sám bych se bál podstoupit pokus, neboť bych se snad strachem nedožil dne smrti. Jak

absurdní!

„Nevím, Adame, nenašla jsem odvahu!“

Chápal jsem Kláru, ani já bych v sobě nenašel tolik odvahy a síly, abych se podíval smrti do očí, abych se jí vysmál, abych ji porazil, ale měl jsem tolik síly, že jsem chtěl otupit její ostří, aby přestala být postrachem lidí, abych dosáhl nesmrtelnosti lidstva.

Klára zůstala u mě celou noc. Tiskla se ke mně, a tak jsme poprvé prožili společnou noc lásky. Scházeli jsme se mimo laboratoř pravidelně, i když jsem měl strach, že ne láska, nýbrž tajemství spojuje naše životy.

Po smrti profesora Kubrta byl jmenován novým přednostou docent Karel Reichl. Brzy po jmenování získal profesorský titul a začal dělat na Akademii „pořádek“. Nesnášel mě od chvíle, kdy jsem odmítl podílet se na jeho výzkumu.

Jestliže Kubrt dělal problémy, Reichl se rozhodl, že Hybrise vyžene z Akademie. Sám se cítil mladý a silný, a tak zrušil Hybrisovo pracoviště a výzkumný úkol. Profesorovi doporučil, aby si podal žádost o důchod. Hybris reagoval mlčky a podvolil se diktátu. Když jsem se chtěl ohradit, tak mě mírnil: „Vy vydržte! Čas ukáže!“

Odešel z Akademie tiše a bez okázalostí. Zbývaly mu poslední tři roky života. I já začal mít potíže, ale věděl jsem, že musím vytrvat, že Hybris spoléhá na moji přítomnost na Akademii, že se stanu spojovacím mostem mezi ním a Akademií, že mě potřebuje, a já jej nemohl zklamat. Každý den se stával utrpením, protože se moje kontakty s Hybrisem nedaly utajit. I Klára ztrácela trpělivost, na Akademii jsme byli trpěni jako kacíři obhajující nevědecké teorie, ostatní se báli si k nám jen přisednout.

Tušil jsem, že dny našeho setrvávání na Akademii jsou sečteny. Snažil jsem se udělat vše potřebné pro záchranu nejdůležitějších poznatků. Zároveň jsme si nemohli dovolit, aby se věci spojené s výzkumem termínu smrti dostaly do rukou nepovolaných osob. Kontakt s profesorem Hybrisem mě posiloval, jenže se nezadržitelně blížil termín jeho smrti.

Určené odpoledne jsem se doma rozloučil s Klárou, stala se mou manželkou a právě v těch dnech jsme očekávali narození dítěte. Nechtěla jít se mnou k profesorovi, neboť si chtěla uchovat v paměti živý obraz člověka, a navíc jí potíže v těhotenství nedovolovaly opustit náš byt. Šel jsem tedy sám a nemusím říkat, že jsem se cítil hrozně. Viděl jsem jej ležícího na podlaze pracovny, bez dechu, bez známky života. Přemýšlel jsem, jak všechno zařídím, abych měl dostatek času zajistit většinu materiálů, aby je někdo nepovolaný nemohl zneužít, a zároveň, abych brzy ohlásil nález mrtvého, aby na mě snad nepadl stín podezření, že jsem profesorovi pomohl z tohoto světa. Nakonec by oponenti měli z krku obě mouchy, a dokonce jednou ranou. Musel jsem ale přijít první, hrozba, že policie dům zapečetí a nikdy již nebudu mít přístup k poznatkům, mě děsila. Takto zachráním důležité materiály, nejnovější

poznatky, a budu moci pokračovat v profesorově díle. Doufal jsem, že Hybrise vezme Akademie aspoň posmrtně na milost a vystrojí mu důstojný pohřeb, jaký by si vědec jeho formátu zaslouhoval.

Několikrát jsem zmáčkl zvonek. Nikdo neotvíral. Ticho. Jistě již leží v pracovně bez..., pak se za skleněnou výplní dveří něco pohnulo. Profesor! Ale to přece..., usmíval se a vesele mě vítal: „Bud’te zdrav, příteli!“

Zůstal jsem stát na prahu domu, ohromen zjištěním, že profesor žije. Do páté chybělo několik minut. Již téměř hodinu měl být mrtvý.

„Ale pane profesore, vždyť vy...,“ koktal jsem.

„Já to věděl, příteli.“ Podruhé a vlastně naposled jsem jej slyšel mluvit déle než jeho obvyklá dvě slova. „Když jsem si loupal jablko, tak si Klára udělala test. Chcete se zeptat, jak to, že ještě žiju, že jsem popřel celou vědeckou teorii. Kdepak, příteli, já pro vlastní práci zapomněl datum smrti, svou roztržitostí jsem přežil sám sebe!“

Se souhlasem profesora Hybrise jsem zveřejnil většinu poznatků a zkušeností. Šéf Akademie profesor Reichl mě roznesl na stránkách novin. Místo seriózní vědecké polemiky přednesl snůšku frází, pomluv a polopravd. Dokonce napsal, že profesor Hybris provádí pokusy na mně a podstatně ovlivnil moje myšlení, což jasně dokazuje můj nesmyslný článek. Hybrisovi vytýkal, že chce z lidí vyrobit nemyslicí tvory, vykonávající pokyny. Zveřejnil dokonce moje školní materiály, kde jsem seriózně polemizoval ještě v dobách studií o některých Hybrisových poznacích. Chtěl ze mě udělat blázna, chtěl mě před vědeckým světem zcela znemožnit.

Nechtěl jsem si nechat líbit výpady, a přes prosby Kláry, abych raději nic nepodnikal, jsem napsal předsedovi Ústavního soudu JUDr. Flemingovi. Muži, kterého Reichlův předchůdce Kubrt pošpinil a přebral mu dívku. Přepočítal jsem se, Klára měla jako ve většině případů pravdu. Měl jsem raději jako Hybris přijmout úděl vědce, který mlčky akceptuje vše, co osud přináší. Fleming doposud zastával vysokou funkci, ale vzhledem k věku byl sklerotický, a své udělala i neochota jakkoliv si komplikovat život a protivit se vrchnosti.

Prohrál jsem bitvu a Reichl vytáhl trumf, můj dopis Flemingovi použil jako důvod pro výpověď. Odcházel jsem z Akademie jako zpráskaný pes. Jenže já nebyl Hybris, abych se všemu mlčky podvoloval. Snad víc než kdy jindy jsem ocenil Klářinu pomoc, stála vedle mne, a přece jenom měla víc trpělivosti a dokázala se v krizových situacích lépe orientovat. Právě Klára sehnala přes bývalého spolužáka místo v oblastní nemocnici. Jaká potupa, já, člověk s červeným diplomem, s léty praxe v Akademii, skončil v nemocnici, kde jsem v laboratoři vymýval kádinky a prováděl rozbory moči a krve. Krve?! Klára byla prostě geniální.

Měl jsem přístup ke krvi, k pacientům. Zatímco na Akademii jsem s

těžkostmi sháněl pacienty a studijní materiál, tady jsem jej měl přímo před očima, v libovolném množství. Pochodoval kolem a sám se nabízel. Za léta práce v ústavu jsem shromáždil několik stovek pacientů, na kterých jsme provedli Hybrisův test, v nemocnici jsem za pár měsíců odebral vzorky tisícovce pacientů. Navíc se jednalo o nemocné pacienty, kteří umírali mnohdy brzy po zkoušce, takže odpadlo dlouhé čekání na dosažení termínu smrti. Jestliže jsem ještě před několika měsíci mohl tvrdit, že se metoda potvrzuje, teď už jsem měl jistotu.

Paradoxně jsem našel nový smysl života se zhoršením pracovního zařazení. Dříve jsem chodil domů nervózní, občas jsem se pohádal s Klárou, která se plně věnovala synovi Albertovi. Jméno dostal pochopitelně po profesoru Hybrisovi. A nyní? Práci v nemocnici jsem lehce zvládal a měl jsem spoustu času na vědu, na Kláru, na syna. Nastalo neplodnější období života.

Reichl nemohl tušit, že mi vlastně pomohl, neboť já sám bych se k odchodu nikdy neodhodlal. Radost z mé zlepšené nálady měl i Hybris. Chodil jsem za ním pravidelně, předával jsem mu svoje poznatky a profesor realizoval nové kroky. Všechno klapalo až do chvíle, kdy..., vzpomínám na náš poslední rozhovor. Byl to spíše můj monolog. Hybris přežil termín smrti o 22 let, ale byl stále klidný, stručný, věcný a nesmírně pracovitý. Oblek dávno vyšlý z módy voněl naftalínem a profesor nad šálkem kávy odpočíval, když jsem vykládal, že je primář nemocnice MUDr. Müller našim pokusům nakloněn. Profesor mhouřil oči. Věděl jsem, že je nejvyšší čas začít zkoušet naše bílé a černé tablety na ostatních pacientech, že už dál nemůžeme čekat na náhodu, že jediný pokusný králik je doposud profesor Hybris.

Trpělivě poslouchal moje názory. Mírnil mě tradičními slovy: „Příteli, trpělivost!“ Nebo: „Čas ukáže!“ Asi to byla jeho poslední slova. Sám jsem si nedovedl vysvětlit, jak se stalo, že zemřel. Snad se předávkoval černými tabletami, snad si nevzal dostatek bílých nebo..., ano, tenkrát mě to napadlo, když jsem se dozvěděl smutnou zprávu, že Albert Hybris odešel z tohoto světa. Nebo existuje nějaká látka, snižující vliv našich černých a bílých tablet, nějaká neznámá substance, antilátka?!

Po smrti profesora, když se s ním nepřišel rozloučit nikdo z Akademie, jsem se vrhnul do práce s ještě větším nasazením. Klára pomáhala na každém kroku a postupně i syn Albert. Studoval vysokou školu, a přestože měl vyznamenání, tušil jsem, že mu budou dveře Akademie uzavřeny, že mu Reichl znemožní pracovat ve svém ústavu. Skutečně svém, neboť si jej přivlastnil a choval se tak, jako by mu patřil. Kádroval, vyhazoval nepohodlné a s podporou univerzitních profesorů se stal neomezeným vládcem nad vědeckým světem. Jenže my jsme potřebovali mít na Akademii svého člověka. Vědce, který bude moci zveřejňovat odborné články v časopisech, neboť pokud bych já nyní uveřejnil nové poznatky, vzbudil bych jako zaměstnanec nemocnice další posměch a opovržení. Jedině můj syn mohl dát punc vědeckosti naší práci.

Znali jsme látky, které je třeba vpravovat do těla, aby přečkalo termín smrti. Na počest profesora jsem je nazval hybrisidy. Fungovaly na bázi mrtvé a živé vody. Černé měly funkci mrtvé vody, nazval jsem je hybrisidy minus, a bílé s funkcí živé vody jsem pojmenoval hybrisidy plus. Věděl jsem, že pacient musí přijít minimálně dva měsíce před termínem smrti, abychom mohli úspěšně aplikovat naši látku, a věděli jsme, že asi existují látky působící proti hybrisidům, ale doposud jsme je nedokázali izolovat.

Nastal čas aplikace na pacientech. Náhoda nám nahrála vnučku profesora Müllera. Přišel za mnou jednou odpoledne do laboratoře starší muž, zešedlé vlasy a vousy zakrývaly vpadlé oči. Viděl ve mně poslední naději: „Vím, že jste prováděl nějaké pokusy s hybrisidy, četl jsem několik prací, ale... vnučka je nemocná, klasická medicína nezná způsob, jak ji zachránit, co kdyby právě vaše metoda...?“

Uvědomil jsem si, že se nám naskytla obrovská šance, avšak tušil jsem, jaké nedozírné následky by znamenal neúspěch. Doposud se pokusy prováděly spíše na lidech starších šedesáti let a tajně. Najednou dítě, a co když...

„Pokusím se,“ nevěděl jsem, jak by se rozhodl profesor Hybris. Snad by se mnou souhlasil.

Profesorova vnučka Linda byla mladá devatenáctiletá dívka. Trpěla leukémií a jen transfúze krve ji držely v relativně dobrém fyzickém i psychickém stavu. Obával jsem se, že již bude pozdě, ale mladé tělo dávalo naději. Test dopadl dobře, měla před sebou ještě pět měsíců života.

Večer jsem se sešel s doktorem Müllerem a seznámil jej detailně s postupem léčby. Souhlasil se mnou. První tři měsíce probíhaly klidně, Linda neměla bolesti, omezila transfúze a pokračovala v běžných denních aktivitách. Občas si zahrála tenis a necítila se příliš unavena. Nastupovaly poslední dva měsíce, napětí rostlo. Chodil jsem pravidelně kontrolovat Lindin zdravotní stav, občas za mě zaskočil syn Albert.

Brzy jsem poznal, že mezi synem a Lindou vzniklo mnohem víc než vztah pacienta a ošetřujícího. Syna jsem na možná rizika upozornil, ale on jen poznamenal: „Přežije a vezmu si ji za ženu!“ Věděl jsem, jaký stav Albert prožívá, nakonec i já jsem se podobně zamiloval do Kláry, jenže tentokrát bylo v sázce příliš mnoho a nechtěl jsem, aby nás tížila ještě osobní vazba na pacientku.

Den před termínem Lindiny smrti se stav rapidně zhoršil. Blížila se noc a ona měla ráno, vlastně v pět hodin, zemřít. Se svítáním. Tu noc, nejdelsí noc v životě, jsem prochodil po chodbě nemocnice. Můj syn se nevzdal ani na krok od lůžka nemocné. Asi v půl páté mě zavolał. Linda těžce dýchala, stav byl kritický. Váhal jsem, možná že právě tady udělal Hybris chybu, možná že i jemu se přitížilo a ve snaze vše zachránit, zachránit život, použil bílou tabletu, tedy hybrisid plus, ale co když je třeba, aby si tělo odpočinulo a dostalo hybrisid minus, a teprve v době termínu smrti, na minutu přesně, je třeba dodat

hybrid plus. Jednalo se o vteřiny, musel jsem se rozhodnout. Konzultace s doktorem Müllerem nepřicházela v úvahu. Neměl jsem možnost teorii ověřit v laboratoři, avšak musel jsem jednat. Vzal jsem černý prášek a vsunul Lindě do úst.

„Tati,“ vykřikl syn, „ty ji zabiješ!“

Prožíval jsem muka. Během okamžiku jsem mohl prohrát celý život. Ztratit Lindu, syna, možná i Kláru, ale především dát oponentům důkazy, že naše práce, roky práce, objevů, strádání jsou k ničemu.

Linda polkla. Vzápětí zvrátila hlavu. Syn hlasitě vzdychl. Přestala dýchat. Teď! Vsunul jsem Lindě pod jazyk bílou tabletu. Největší obtíž spočívala v tom, aby tableta účinkovala, aby zabrala účinná látka, aby se rychle rozpustila a vyrvala Lindu ze spárů smrti.

Potichu jsem začal počítat. Jedna, dvě, tři... patnáct, šestnáct..., napočítal jsem do třiceti. Třicet dlouhých vteřin! A pak... hrudník se začal pravidelně zvedat! Žila! Přežila svou smrt!

Konečně hmatatelný důkaz! Linda se rychle vracela do běžného života. Na přání dědečka začala studovat medicínu. Syn našel životní partnerku a já vychutnával první příznaky vědeckého úspěchu. V nemocnici jsem se stal vedoucím zvláštního oddělení, tzv. Hybrisova oddělení, a aplikace hybrididů plus a minus se stala známou široké vědecké veřejnosti.

Jen Akademie mlčela, pro mě a doktora Müllera znala jen slova opovržení a nám nezbyvalo nic jiného než dokazovat oprávněnost našich metod v každodenní praxi. Profesor Reichl v čele Akademie trval na rozhodnutí, že pro mě jsou dveře Akademie navždycky zavřeny. Určitá šance se mně naskytla, když sám onemocněl. Měl rakovinu plic, patřil mezi silné kuřáky, a tak si jeho zlozvyk a vášeň vybíraly krutou daň.

Jednou za mnou přišel do laboratoře mladý asistent Lorenc: „Byl za mnou profesor Reichl a prosil, abych...“, nemusel dál nic říkat. Životní oponent přišel s prosíkem, uznal oprávněnost vědecké teorie profesora Hybrise. Ani na chvíli jsem neváhal s pomocí, neboť etika vědce velela jednoznačně musíš! Měl jsem jedinou podmínku, že profesor Reichl přijde sám za mnou a osobně mě požádá o pomoc. Několik týdnů jsem čekal, než se do laboratoře tiše přišoural a tiše poprosil. Musel se hodně přemáhat, až jsem si vyčítal, že jsem jej tolik ponižil. Trpěl vážnou chorobou a zdaleka nebyl tím nekompromisním diktátorem, jak jsem jej znal z Akademie. Vyčítal jsem si svoje hloupé chování, když jsem před sebou viděl pohublého strace. Opíral se o hůlku a co chvíli se rozštěkal do neutišitelného kašle.

„Tak dobře, podíváme se na vás, pane profesore,“ snažil jsem se zachovat klidný výraz obličej, ale nedokázal jsem se ovládnout jako profesor Hybris.

„Zařídím, aby váš syn byl přijat na Akademii, napíšu omluvné články do odborné literatury,“ sliboval Reichl. Srdce mně plesalo. Ale... Klára přinesla

výsledky testu. Verdikt zněl neúprosně: jen tři týdny života!

„Pane profesore, přišel jste pozdě, zatím neumíme vyléčit nemocného v tak pozdním stadiu, ale pokusíme se...“, nevěřil jsem, že tablety mohou zabrat, leč byl jsem ochoten udělat cokoliv, abych aspoň prodloužil profesorův život o týdny, nanejvýše o měsíce, avšak i to by byl zázrak.

„Jste podvodník,“ rozkřikl se, „vždycky jsem to věděl, že jste pod...“, a pak se rozkašlal. Třískl holí a zabouchl dveře. Nikdy se nevrátil a za tři týdny zemřel.

Stačil napsat do tisku několik článků, kde mě nastínil v nejčernějších barvách. Označil mě za šarlatána, který hazarduje se zdravím lidí bez základního vzdělání. Ke všemu tvrdil, že jsem se mu pomstil, neboť jsem odmítl jakkoliv se s ním podělit o výsledky výzkumu, a dokonce jej i léčit. Již v tomto tvrzení byl zásadní rozpor. Jestliže naše objevy neměly smysl, jak Reichl tvrdil, tak se přece nemohl od nás nechat léčit, ale jestliže jsem mu údajně odmítl možnost léčby, a tím mu ublížil, tak sám začal věřit, že na výzkumu profesora Hybrise a jeho pokračovatelů je cosi reálného.

Nový přednosta Akademie, bývalý Reichlův žák, Richard Schindler představoval typ mladého ambiciózního vědce. Zabýval se teorií rozvoje zvířecích smyslů pro potřeby člověka, ale pro náš výzkum neměl pochopení. Dokonce se pod vlivem posledních Reichlových článků zasloužil o zrušení tzv. Hybrisova oddělení v nemocnici. Až tak daleko sahala jeho moc.

Jedinou radost nám dělal syn Albert. Oženil se s Lindou a společně jsme pokračovali ve výzkumech. Pomáhala i Linda. Měla v nemocnici víc možností, jak působit na pacienty.

Tajně jsme léčili a vyléčili tisíce pacientů, pomáhali jsme lidem, ale vědecký svět se pro nás uzavíral. Nežili jsme ve fyzické bidě, nicméně naše postavení na pokraji společnosti přinášelo nemalá úskalí. Nelituji ničeho, co jsem v životě na dlouhé cestě vědce vykonal. Celý život jsem věřil, že se vrátím na Akademii. Přežil jsem všechny současníky, vím hodně o hybrididech, dokáží kombinovat dávky dle hmotnosti, věku a stupně postižení organismu, dokáží vyrvat smrti člověka, který přijde již jen tři týdny před termínem smrti, ale Akademie mlčí.

Uvědomuji si, že naše výzkumy mají i negativa. Lidé žijí bez strachu ze smrti. Holdují alkoholu, nikotinu, drogám a nakonec přijdou k nám, abychom jim pomohli. Pár tablet a zase mohou hřešit. Další se předávkují tabletami, neoborníci obchodují s tabletami na černém trhu. Pseudovědci začali pracovat na tabletách, které zkracují lidský život, vlastně jsme jim ukázali cestu. Stačí podávat vysoké dávky hybrididů minus a člověk se nedožije termínu smrti. Jak jen se dá věda zneužít. A přitom existuje tolik neprobádaného na cestě člověka k životu, k nesmrtelnosti. Jen se na konci života ptám: k čemu nám jednou bude nesmrtelnost? Nenajdou se lidé, kteří ji zneužijí?

Dožil jsem se devadesáti devíti let a včera za mnou přišel syn Albert: „Táto,

objevil jsem látky, vlastně antilátky, snad antihybrisydy. Při dlouhodobém užívání hybrididů si organismus vytváří protilátku, hybrididy nezabírají a člověk umírá!“ Tužil jsem již od smrti profesora Hybrise, že podobné látky existují. A nyní můj syn potvrdil moji teorii. Bude dobrým pokračovatelem v práci započaté profesorem Hybrisem.

Zmizel jsem v laboratoři a nechal si udělat tzv. Vágnerův test antilátek, podle synovy vědecké metody. Zjistil jsem, že mám o padesát procent vyšší jednotky anti. Byl to šok. Pospíchal jsem za Lindou do laboratoře. Nechtěl jsem, aby se Klára dozvěděla o mém stavu, a tak jsem poprosil snachu, aby mně poprvé udělala Hybrisův test kapkou krve, abych zjistil... Nikdy dříve jsem neměl tolik odvahy, až dnes.

„Ale já tomu nerozumím,“ udiveně Linda zírala na displej a já vzpomněl na noc, kdy jsem ji vrátil do života. „Tady se střídavě objevují dvě data, dva termíny!“

„Ano, Lindo, já vím!“

Nechápavě si mě prohlížela: „Jak to? Co to má znamenat?“

„První termín znamená, že jsem přežil o dvacet jedna let svoji první smrt, a ten druhý termín je termín druhé smrti!“

„Ale...“, tužka jí vypadla z ruky, „ale to je zítra!“

Poprosil jsem Lindu, aby nic neříkala Kláře ani synovi.

Večer před spaním jsem objal Kláru jako před lety. Stejně jako tehdy, když zemřel profesor Kubrt. Možná ještě vroucněji a upřímněji. Chtěl jsem Kláře poděkovat za všechno, co se mnou prožila, za vše, co pro mě udělala. Neprožívali jsme procházku růžovým sadem, ale snad po nás něco zůstalo.

„Vždyť mě umačkáš, blázne starej,“ čílila se, ale já nepustil. Usnula mně v náručí.

Časně ráno jsem vstal, potichu, abych nevbudil Kláru, jsem se vykradl z ložnice. Všechny vědecké materiály jsem srovnal do desek a položil je na psací stůl, pak jsem napsal tento dopis, odkaz, vysvětlení, testament nebo jak nazvat závěť starého vědce, a teď už může přijít ta s kosou..., čekám, až bude devět hodin a dvacet šest minut..., jak bude vypadat..., bude mít opravdu kosu... nebo..., kolik je vlastně..., za pět minut deset!

Propásl jsem termín druhé smrti?! Ale co to má znamenat? Slyším přicházet Kláru: „Co tady vyvádíš?“

„Kláro, přišel jsem na něco, ale neumím si to vysvětlit!“

„Čas ukáže,“ řekla Klára a odešla do kuchyně.

Někdo zvoní. Jdu otevřít, že by měla zpoždění, ta s kosou, ale ne..., stojí tam syn Albert a snacha Linda. Oba v černém. Čekali, že přijde otevřít Klára.

„Co koukáte,“ vítám oba dva, blede a vyděšené, „snad se ještě dožiju třetí smrti!“